

Göteborgs kommun
grundskola@grundskola.goteborg.se

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn av Landalaskolan i Göteborgs kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att senast den **29 oktober 2021** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart.

Nedan anges de åtgärder som huvudmannen måste vidta för att avhjälpa den påtalade bristen samt den lagstiftning med tillhörande föreskrifter som huvudmannens åligganden följer av. Enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar huvudmannen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Vidare ska huvudmannen enligt 4 kap. 7 § skollagen, om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Dessa bestämmelser ligger till grund för åtgärderna i beslutet om föreläggande.

Skälen för Skolinspektionens ställningstagande i fråga om att verksamheten inte uppfyller krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten (påtalad brist) samt i fråga om de skyldigheter som huvudmannen måste fullgöra (åtgärder) redovisas nedan under rubriken Motivering till föreläggande.

Med anledning av den rådande situationen med risker för smittspridning av Covid-19

Skolinspektionen är medveten om att många skolor i dagsläget är påverkade med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Skolinspektionen har i detta beslut satt tidsfristen, inom vilken åtgärderna ska vidtas, med hänsyn till rådande omständigheter.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende arbetet med särskilt stöd i 3 kapitlet skollagen.

Åtgärder

- Se till att personalen vid Landalaskolan ges kompetensutveckling som syftar till att ge insikt i skollagens bestämmelser om stöd i form av extra anpassningar och särskilt stöd i allmänhet och anmälan till rektorn om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller, trots att stöd getts i form av extra anpassningar eller om det finns

särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga samt rektorns skyldighet att skyndsamt utreda elevens behov av särskilt stöd i synnerhet. (2 kap. 34 §, 3 kap. 5-12 §§ skollagen; Läroplan för grundskolan, förskoleklass och fritidshemmet [2010:37], nedan Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).

- Se till att rektorn säkerställer att elevers behov av särskilt stöd utreds skyndsamt. Efter att utredningen är gjord, ska rektorn eller den personal som rektorn delegerat ansvaret till, ta ställning till om eleven ska ges särskilt stöd. 3 kap. 7 § skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)
- Se till att rektorn tillsammans med lärare, minst en gång per termin gör genomgångar av samtliga elever för att uppmärksamma/identifiera elever som befaras inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås trots att de getts stöd i form av extra anpassningar, elever som det finns särskilda skäl att anta att extra anpassningar inte skulle vara tillräckliga för, samt elever som uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation (3 kap. 7 § och 10 kap. 12 § skollagen, Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.8 Rektorns ansvar).
- Se till att rektorn, beträffande varje elev som har identifierats enligt ovan, säkerställer att elevens behov av särskilt stöd utreds. Efter att utredningen är gjord, ska rektorn eller den personal som rektorn delegerat ansvaret till, ta ställning till om eleven ska ges särskilt stöd. (3 kap. 7 § skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)

Motivering till föreläggande

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Landalaskolans arbete med att anmäla och utreda elevers behov av särskilt stöd. Bedömningen görs mot bakgrund av att elevers behov av särskilt stöd inte utreds skyndsamt, trots att extra anpassningar inte bedömts räcka för att eleven ska kunna nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Utredningen visar att elever placeras i enskild undervisning eller i undervisningsgrupper inom ramen för extra anpassningar under lång tid, upp till flera år, utan att eleven når kunskapsmålen [inte når eller utvecklas i riktning mot de kunskapskrav som minst ska uppnås] och utan att särskilt stöd utreds. Utredningen visar vidare att det på skolenheten saknas tydliga rutiner, dels avseende när en anmälan ska göras, dels avseende vem som ska initiera en utredning om särskilt stöd för de elever som befaras inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås trots stöd i form av extra anpassningar. Detta resulterar i att utredningar om särskilt stöd drar ut på tiden och inte genomförs skyndsamt i enlighet med författningskrav. Om en elevs behov inte utreds eller inte utreds skyndsamt, riskerar eleven att helt eller i vart fall under en viss tid bli utan det särskilda stödet som eleven har rätt till enligt skollagen. Utan en utredning är det också svårt för lärare och rektor att veta att eventuella insatser som sätts in är adekvata och motsvarar elevens behov och därmed hjälper eleven. Det finns således en uppenbar risk att elever, efter att extra anpassningar visat sig inte vara ett tillräckligt stöd, inte ges stöd på det sätt eller i den omfattning som de har behov av.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att personalen vid skolenheterna ges möjlighet till kompetensutveckling och att lärare och annan personal vid skolenheterna har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen).

Om det inom ramen för undervisningen eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisat andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt (3 kap. 7 § skollagen).

Minst en gång varje termin ska läraren, eleven och elevens vårdnadshavare ha ett utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas samt om vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Information vid utvecklingssamtalen ska grunda sig på utvärdering av elevens utveckling i förhållande till läroplanen och kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. Utvecklingssamtalen ska i vissa fall resultera i ett sådant åtgärdsprogram som avses i 3 kap. 9 § skollagen (10 kap. 12 § skollagen).

Av läroplanen framgår att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Det framgår även att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får de extra anpassningar eller det särskilda stöd de behöver (Lgr 11, 2.2 Kunskaper och 2.8 Rektorns ansvar).

Skolinspektionens utredning

Av Skolinspektionen utredning framkommer att elever placeras i undervisningsgrupper inom ramen för extra anpassningar under en lång tid, upp till flera år, utan att eleven når kunskapsmålen [inte når eller utvecklas i riktning mot de kunskapskrav som minst ska uppnås] och utan att särskilt stöd utreds. I intervjuer med representanter för elevhälsan uppger specialpedagogen att när arbetet med extra anpassningar är uttömt och elever fortfarande inte når målen placeras elever i enskild undervisning med specialpedagogen eller i gruppundervisning med läraren i svenska som andraspråk innan särskilt stöd utreds. Om elevens behov bedöms gälla brister i svenska språket placeras eleverna i en grupp med läraren som undervisar i svenska som andraspråk och om annan problematik finns träffar elever specialpedagogen enskilt. Elever brukar vanligtvis få den typ av insats innan särskilt stöd utreds, uppger specialpedagogen. Specialpedagogen uppger vidare att när de märker att elevens utveckling inte går framåt trots placering i enskild- eller gruppundervisning ska elevens behov av särskilt stöd utredas. Specialpedagogen uppger dock att elever trots detta kan vara placerade i dessa grupper under hela sin tid på skolan utan att de når

kunskapsmålen, och utan att särskilt stöd utreds. Rektor uppger att hen inte vet hur länge eleverna kan få stöd i grupperna och att hen inte känner igen att placeringen kan pågå i flera terminer utan att elevens behov av stöd utreds. Rektor uppger att hen är delaktig i beslut om att en elev ska läsa svenska som andraspråk istället för svenska, men att gruppundervisningarna utöver detta helt sköts av läraren som undervisar i svenska som andraspråk och av specialpedagogen, som arbetar självständigt i stor utsträckning. Utvärderingen av elevernas utveckling sker vid behov och involverar därmed enbart specialpedagogen och läraren i svenska som andraspråk, säger rektor.

Av Skolinspektionens utredning framgår vidare att rutiner och ansvarsroller är otydliga gällande anmälan samt utredning av särskilt stöd vilket leder till att elevernas behov av särskilt stöd inte utreds skyndsamt. Lärarna uppger i intervju att de inte känner till en rutin om anmälan om utredning av särskilt stöd eller vem de ska kontakta för att inleda en sådan. Representanter i elevhälsan delar bilden av att lärare inte vet vem de ska kontakta och hur man går vidare med elever som behöver utredas för särskilt stöd. Både rektor, representanter för elevhälsan och lärare uppger att skolan är liten och att personalen möts ofta och informellt, vilket kan vara orsaken till varför det inte finns en tydlig rutin för hur bland annat en anmälan om utredning av en elevs behov av särskilt stöd ska göras. Lärarna uppger att elevhälsoteamet och lärarna träffas var femte vecka och att lärarna vid dessa tillfällen kan lyfta frågor eller funderingar kring elever till specialpedagogen. Dessa diskussioner får dock ske på lärarnas initiativ då extra anpassningar och stödinsatser inte är en ordinarie punkt på mötets dagordning, säger lärarna.

Lärarna har även gemensamt med specialpedagogen och rektor så kallade prognosuppdateringar fyra gånger per år där syftet är att bedöma om eleven kommer nå kunskapsmålen i slutet av läsåret med de stödinsatser som satts in. Rektor uppger att om extra anpassningar inte längre fungerar för en elev ska detta meddelas av lärare på så kallade prognosuppdateringarna så att skolan kan gå vidare med en eventuell utredning om särskilt stöd. De intervjuade lärarna uppger däremot att prognosuppdateringarna enbart är avstämningsmöten där det meddelas vilka elever som riskerar att inte nå målen samt att extra anpassningar på gruppnivå i klassrummet diskuteras. Lärarna uppger att de inte diskuterar enskilda elevers behov och dessa elevers framtida handlingsplaner under prognosuppdateringarna, vilket enligt lärarna hade varit behövligt. Lärarna uppger vidare att trots att rektor och specialpedagog är involverade i elevers utvärderingar, vid prognosuppdateringarna, kan extra anpassningar pågå "i all evighet" oaktat att eleven inte når kunskapsmålen, utan att en utredning om särskilt stöd inleds. Lärarna uppger att extra anpassningar pågår för länge utan att eleverna når kunskapsmålen. Lärarna konstaterar att de alla har elever i sina klasser som de bedömer behöver utredas för särskilt stöd. Även specialpedagogen uppger att det finns elever som behöver utredas för särskilt stöd men där långvariga extra anpassningar utförs istället, samt att dessa extra anpassningar pågår för länge. Anledningen till att särskilt stöd inte utreds skyndsamt är enligt specialpedagogen delvis specialpedagogens höga arbetsbelastning, men även att rutiner för att utvärdera extra anpassningar och utreda särskilt stöd är otydliga för skolans personal, vilket gör att elevers behov av särskilt stöd kan gå ouppmärksammat eller inte nå specialpedagogens kännedom. Rutinerna är otydliga kring var gränsen går mellan att

fortsätta att prova nya extra anpassningar och när en elev behöver utredas för särskilt stöd, säger specialpedagogen.

Vidare uppger lärarna att de har ett nära samarbete med personalen i elevhälsan men att de inte får någon återkoppling från rektor eller elevhälsan när de anmäler att det finns ett behov om att utreda särskilt stöd. Lärarna upplever att när de anmäler behov av att utreda en elev för särskilt stöd diskuteras det på ett elevhälsomöte (där lärare, elevhälsa och rektor deltar) men att de inte vet vad som händer därefter. De underrättas inte heller om varför en utredning om särskilt stöd inleds eller inte inleds, säger lärarna. Lärarna uppger att elevhälsan istället enbart ger stöd genom att föreslå nya extra anpassningar, och att rutinen för stöd inte sträcker sig längre än förslag på nya extra anpassningar. Rektor uppger att även om extra anpassningar kan pågå i flera terminer utan en utredning om särskilt stöd så görs bedömningar löpande utifrån elevernas utveckling och att de långvariga anpassningarna beror på att eleverna utvecklas mot kunskapsmålen, även om de inte når dem i nuläget. Om elevens framsteg trots extra anpassningarna bedöms inte vara tillräckliga, ska särskilt stöd skyndsamt utredas, säger rektor. För elever på skolan som fått extra anpassningar i minst två terminer utan att ha nått kunskapsmålen eller blivit utredda för särskilt stöd poängterar rektor att de inte har haft samma extra anpassningar under hela tiden, utan att nya anpassningar provas och byts ut. Rektor uppger vidare att "ribban ligger högt" för särskilt stöd på skolan, och att de åtgärdsprogram som finns på skolan omfattar särskilt stöd i form av extra personella resurser eller enskild undervisning.

Rektor uppger, i likhet med lärarna och elevhälsans representanter, att rutiner för extra anpassningar och utredning om särskilt stöd upplevs som otydliga för skolans personal. Rektor har därför med start år 2019 inlett ett utvecklingsarbete med fokus på uppföljning av elevernas kunskapsresultat, där bland annat klargörandet av rutiner prioriteras och för att säkerställa att resultatuppföljningar håller en i högre grad regelbunden struktur. En del av utvecklingsarbetet har enligt rektor varit att få till resultatuppföljning för eleverna överhuvudtaget, då detta tidigare inte har funnits på skolan, och där uppföljningen av elevernas extra anpassningar på gruppnivå under prognosuppdateringarna är del av det inledande arbetet. Målsättningen är enligt rektor att även inleda resultatuppföljningar på individnivå, vilket ska åstadkommas bland annat genom att lärarna ska dokumentera elevernas utveckling och extra anpassningar i elevernas individuella utvecklingsplaner på kommunens digitala plattform. Huvudmannen uppger i en skriftlig komplettering att utvecklingsarbetet bland annat syftar till att alla lärare ska känna sig trygga i arbetet med de elever som inte når målen samt tydliggöra vilket stöd lärarna har från elevhälsan. Vidare anger huvudmannen att syftet med den tydliggjorda och mer regelbundna resultatuppföljningen även är att tidigt identifiera elever i behov av särskilt stöd. Om uppföljningen visar att en elev kan vara i behov av särskilt stöd startar specialpedagogen en utredning på uppdrag av rektor. Huvudmannen medger att det har hänt att det på skolenheten har blivit en för lång period av justeringar av extra anpassningar istället för att utreda elevs behov av särskilt stöd samt att rutiner för resultatuppföljningar inte upplevs som implementerade eller tydliga. Rektor har ett pågående arbete med att formulera uppföljningen av elevernas kunskapsresultat i en skriftlig rutin och planen är att den ska vara klar i juni 2021, uppger huvudmannen.

Motivering till föreläggande som ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Eftersom verksamheten vid Landalaskolan F-4 inte uppfyller författningarnas krav, finns skäl att förelägga Göteborgs kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

- I utbildningen tas hänsyn till elevers olika behov. (1 kap. 4 § och 3 kap. 2 § skollagen, 3 kap. 12 d och f §§ skollagen, 9 kap. 4 a § skolförordningen, Lgr 11, 2.2 Kunskaper)
- Kartläggningmaterial i förskoleklass, nationella bedömningsstöd i årskurs 1 och nationella prov i årskurs 3 används. För elever som utifrån dessa underlag visar indikationer på att inte nå kommande kunskapskrav görs en särskild bedömning och insatser planeras, följs upp och information överförs enligt författningarnas krav. (3 kap. 4, 4a och 4b §§ skollagen, 9 kap. 20, 21 och 22b §§ skolförordningen)
- Eleven ges skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och insatserna utvärderas. (3 kap. 5 § skollagen, Lgr 11, 2.7 Bedömning och betyg, 2.8 Rektorns ansvar)
- Elever som är i behov av särskilt stöd ges stöd på det sätt och i den omfattning som utredningen har visat att de behöver. (3 kap. 7-12 §§ skollagen, Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)

På Skolinspektionens vägnar

X Mahlin Hjertstrand

Mahlin Hjertstrand
Beslutsfattare
Signerat av: Mahlin Hjertstrand

Beslutet är föredraget av utredare Karolina Adler. I den slutgiltiga handläggningen har även utredare Oskar Cliffordson medverkat.

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Landalaskolan

Fakta om Landalaskolan

Skolinspektionen har genomfört en riktad tillsyn av Landalaskolan F-4 i Göteborgs kommun under vårterminen 2021. Tillsynen genomfördes genom att skriftligt underlag begärdes in samt att intervjuer genomfördes (digitalt) med elever, lärare, representanter för elevhälsan och rektor den 28 och 29 april 2021.

Landalaskolan F-4 ligger i centrala Göteborg, Göteborgs kommun. Skolan har cirka 125 elever och från och med höstterminen 2022 ska skolan enbart bedriva F-3 verksamhet. Skolan leds av en rektor.